

Haavanhyytelöjäkälä

Aspgelélav

Collema subnigrescens

Uhanalaisuusluokka (IUCN): vaarantunut (VU)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Haavanhyytelöjäkälä on oliivinvihreä tai lähes musta haavan kaarnalla elävä ja kosteassa hyytelömäisesti turpoava jäkälä. Se on harjuinen, kuhmuinen ja melko paksu ja kasvaa säteittäisesti laajenevina ruusukkeina, jotka ovat halkaisijaltaan 2–15 cm. Kotelomaljat ovat punaruskeita, tasaisia ja vanhana kuperia.

Elinympäristö ja levinneisyys

Haavanhyytelöjäkälä kasvaa pääasiassa iäkkäiden haapojen kaarnalla pienilmastoltaan kosteissa, mielellään lehtipuuvältaisissa metsissä. Sopivia haapoja on nykyisin Etelä-Suomessa jäljellä yleensä vain kalliorinteillä tai kallioiden läheisyydessä, minkä takia lajia on etenkin kalliorinteillä. Vaasan rannikkoalueella ja merenkurkun saaristossa lajia löytyy monesti jäljellä olevista vanhoista primäärimetsistä. Haavanhyytelöjäkälää tavataan Etelä- ja Keski-Suomessa Keski-Pohjanmaalle asti. Levinneisyyden painopiste on lännessä.

Nykytila ja uhkatekijät

Haavanhyytelöjäkälä on harvinaistunut vanhojen haapojen vähennyttyä hakkuiden takia. Lisäksi monet kasvupaikat ovat muuttuneet metsätalouden toimien myötä pienilmastoltaan lajille liian kuiviksi. Laji ei myöskään kestä voimakasta kuusettumista.

Hoitosuosituks

Erityisesti suojeltavan haavanhyytelöjäkälän kasvupaikalla ja sen lähiympäristössä hakkuiden tulee olla varovaisia. Laji suosii kosteita, lehtipuuvältaisia metsiä. Kookkaiden haapojen jatkumosta on tärkeä huolehtia, haavat tulee säästää kasvupaikoilla ja niiden läheisyydessä. Esiintymäpaikoilta voidaan varovaisesti poistaa kuusia siten, että pienilmaston muutos jää vähäiseksi. Alikasvoskuusien poisto on usein suositeltavaa. Jotkut esiintymät ovat metsälain mukaisilla jyrkänteillä, lehdoissa ja puronvarsilla. Kalliometsien vapaaehtoiseen suojeluun on mahdollista hakea rahoitusta METSO-ohjelman kautta.

Lähteet

Nitare, J. (toim.) 2000. Signalarten – indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping. 384 s.

Kuva: Jouko Rikkinen, CC-BY-NC-4.0 [Laji.fi](https://laji.fi)